

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“, eMS
ROBG-420

**ТЕРЕННО
АУДИОВИЗУАЛНО ПРОУЧВАНЕ
НА ТРАНСГРАНИЧНИ РИБАРСКИ ОБЩНОСТИ**

ИНТЕРВЮ

Еньо Стоянов, Димитра Стоянова, Стоянка Великова
Сребърна

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

Interreg

европейски съюз

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Еньо Стоянов (Е), Димитра Стоянова (Д), Стоянка Великова (Т)

Как се казваш?

Д: Димитра Стоянова.

Коя година си родена?

Д: 1933 г., на 25 октомври.

Къде си родена?

Тук, в Сребърна.

И цял живот тука си живееш?

Тука.

Как се запозна с този хубавия човек?

Д: По седенки, по вечеринки. Него време имаше вечеринки, не забави, „вечеринки” го казвахме. Хубаво беше, много народ беше, имаше стари, млади, и деца. Всеки ден, всяка седмица ходехме на вечеринка в училището, в училищния салон. Пък то беше старо, като почнем да играем, то почва да се люлее. Имаше един младеж, свиреше на цигулка, Марин се казва, Ружата му казвахме на прякор, той ни свири, ама ние играем - тя накъде отива, ама ние си знаем... Весело беше, весело. И там се запознахме. Сетне хванахме по седенки да ходим, като есента почваме вънкашни седенки, сетне пък зимата - вкъщи, кой преде, кой шиет... Какви дантелки сме плели!

Т: Като гледам на онова време без ток, на фенери, на газ, какви фини работи са правили. И продължавам да се чудя, като гледам стари пешкири, ризи от носиите. И как се е работело това вечер на лампа?!

Д: И на кандила сме седели. Наливат вода и отгоре малко олио, слагат фитил, запалват памук и той тегли олиото. Като свърши олиото, то угасва. Пак доливат олио, и то колко олио можеш да долееш. И пак сме ходили на седенки - всеки ден, всеки вечер. Весело беше. Пък сега всичко има, всичкото хубаво, ама...

Т: Няма го това съдружие като отпреди години.

А ти къде се запозна с тая хубавата жена?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Е: Много години минаха, много. Аз съм роден 1930 г. през румънския ден още тука. 1947 г. се запознахме - и до днеска. От деца сме заедно. Живяхме един хубав живот семеен, и хубави деца имаме. Дъщеря и син имам. Нямаме проблеми с живота. Но като стана така с ушите, вече има и малко дразги - аз казвам едно, тя чува друго и тъй.

Т: То по-точно обратното.

Ти беше ли рибар, като беше малък, млад?

Д: Ходеше с въдиците, ама носеха - много риба имаше.

Е: Двама основахме това семейство. 1960 г. правих този дом - сами, двамата, няма кой да помогне. Мина сладкия живот, остана трагедията.

Сега ми разкажи за сладкия живот.

Е: В строителната имам 10 години, в ТКЗС-то - 15 г., 15 години по камионите работих.

Ходехте ли за риба едно време?

Е: Тука на езерото?

Да.

Е: Бурните години минаха по пътищата. И за риба съм ходил, и навсякъде. 1947 г. съм ходил бригадир в Перник, на Волюяк, 75 дена бяхме там. Като се върнах, 1950 г. заминах войник - три години и половина. Като се върнах от казармата, ТКЗК-то почнахме и до днеска преодоляваме целия живот. Имам думи за цяла книга да опиша.

Каза ми, че са ходили с въдици на езерото. Ти ходила ли си с тях?

Д: Ходила съм. Аз гледах, за кеф. Не съм хвърляла. Баща ми беше рибарин и от малка съм захранена с риба и много исках да отида да гледам. Защото тати с лодката ходеха по езерото, по Дунава и съм ходила да гледам. Хубаво, приятно, то много народ - наредени човек до човек, всеки хваща. Хвърляме с червеи, захранват кой с мамалига, кой с хляб, кой с кюспе - хвърлят, тя иде да яде и я хващат. Така беше, много риба имаше много се хващаше. И синът ми ходеше, двамата ходеха. С тях ходехме с каруцата чак на Дунава, на канала. Той ме остави в каруцата, а той обиколи, влезе навътре. Аз се оглеждам и ме е страх. Той от време на време ми се обажда. Колко път сме вървели с тая каручка, и то магарешка каручка. Ама приятно покрай Дунава -

Interreg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

то птици покрай блатото - пеликани и всякакви птици. Весело беше, приятно. Сетне със сина ходихме двамата с колата. Аз пак гледах, той докато ловеше там.

Т: Пеша сме ходили до Дунава.

Е: 1947 г. като завърши бригадата, цяла влакова композиция бяхме, 5 хиляди души. У София на гарата дойде Георги Димитров, държа реч. Запомнил съм това: „Другари, при нашия социализъм ще изчезне едно поколение преди да му е дошло времето. Ще строим пътища, линии, заводи, фабрики. Този народ ще се изтощи и ще си замине...” Ние бяхме в това поколение. Но останахме малко. От моя набор бяхме 20 души, останах само аз в селото. Трудът унищожава човека.

Разкажи ми повече за Перник-Волюяк.

Е: Нощно време товарим вагонетките. Имаш 25 попа и те работят само нощна смяна. Вечер като накладем огъня, те заминават, пеят и заминават. Те все висшисти поповете. Сутринта се връщат. Имаше една бригада девойки. Вагонетките се ръководеха с един лост. Като натоварим вагонетките, като тръгне по линията, като се откачи и като хукне... и цяла нощ по дигата се търкалят... Ей такъв беше животът, беше весел, бурен. Много народ имаше, много. Сега се четат на пръсти.

Т: В селата няма...

Е: Бригадирското движение беше много весело - млад народ, бурен народ, енергия има у него...

Каза ми, че баща ти е бил рибар?

Д: Да.

Къде ви беше къщата?

Д: Чак долу към блатото.

Т: Аз се сънувам там.

Д: Защото сме живели там. Остава на фронта баща ни, майка ни се оженва в Добротица. И ние като се уволни той (*съпругът ѝ - бел. И.Т.*), отидохме там да живеем и там пораснаха децата.

Т: Аз там съм израснала и от време на време се сънувам там, въпреки че само 4-5 години съм била там.

Д: Пролетта и лятото е много весело там, като вземе да се мръква, става тихо, въздухът се утешава, няма гюрултии, няма нищо, птиците пеят на блатото... Оттатък в Татарица имаха лозя и ги вардят, кучета лаят, те викат и смеят,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

деца играят там. Вечер вардеха лозята. Весело беше, много весело навсякъде..

Татко ти е бил на фронта?

Д: Да.

Коя година, помниш ли?

Д: 1945 година. 1944 г. дойде Русия, на 9-ти септември. Есента, октомври-ноември, ги вземаха в Силистра, писаха ги „доброволци” няколко човека от селото. Сетне ги пуснаха с дрехите даже за седмица-две по селата и пак ги прибраха и заминаха на фронта. И 45-та година, на 12-ти март дойде писмото, че са починали пет човека наведнъж от Сребърна.

Т: Сега в Силистра имана едно площадче паметна плоча с всички имена на 31-ви полк. Намерих и името на дядо там.

Къде е загинал?

Д: В Унгария, при река Драва.

Т: Повечето сребърци са там.

Д: Те бяха втората фаза на войната, вуйчо Васил се върна, срещнали се даже по пътя и той казал на вуйча: „Василе, грижи се за кака ти, аз може да не се върна”. И не се върна... От село седем човека бяха... Даже имам и книгата.

Ти на колко години беше тогава?

Д: На 11 години. Много работи преминах. Той беше комунист, у дома се криеха хора и ми казваше: „Ако кажеш, ще ти отрежа главата”. Те не можеха да скрият от мене, аз бях много любопитна и каквото съм видяла и чула, съм го запомнила. Един път дойдоха един мъж и една жена, влязоха, плета ни кирпичен, портите ни големи - не се вижда, клекнаха зад плета, аз знам, че са тайни хора и ще си приказват нещо. Майка ми отиде при тях и се върна. Жената беше от село, а мъжът не го знам от къде беше и жената ми вика: „Я виж на пътя има ли някой да се движи.” И аз излязох на портата, погледнах насам-натат - няма никой. Те излязоха и си заминаха. И много работи такива... Правеха се събрания в нашата маза. Нашите бяха млади, нямаше стари хора с тях. Тати вкъщи, а те в мазата. Мама го пита кои са тези хора, а той казва, че не знае. Той и да знае, няма да каже.

Разкажи ми как се оженихте?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Д: Ами - сватба, с булка, зет... Само че не ни дадоха да се венчаем, щото аз нямах години.

На колко години беше?

Д: На 16-17 години.

Ти си му пристанала или те е откраднал?

Д: Не, не, ама на онова време тъй се женехме - преди да отидат войници. Аз бях по-малка и се залюбихме, и сетне се взехме. Ама искат 18 години, пък аз ги нямах.

Голям род сте, разкажи ми за него.

Д: Ние сме от един баща три деца, мама завари три и две природиха. Ама весело беше. Тати беше много весел човек. Много ни защитаваше. Като събере унучките, че и праунуците и - „Хайде, дяда, ще играем хоро”. Сина ми уж ще свири. Свири и спира - „Хайде бе, какво става? - Няма ток.” Тати му дава шишето с винцето. Той не че пие, ама пак почва. Пък ние се смеем, насядали сме на леглото и се смеем...

Т: Той играе с тях из къщата и като се поизмори, спира. Като го питаме защо - няма ток.

Празнувахте ли Никулден целия род?

Д: Не. Най-много в Теодоровата махала да ходехме при Николина се събирахме.

Т: Аз помня на един Никулден много сняг имаше, студено беше. Но помня, че бях сама и те късно се прибраха, ама защо - имаше нещо...

Д: Не ни взе автобуса, той идеше от Тодор Икономово. Имаше много хора и не можахме да се качим. И тръгнахме пеша, и като се спусна една мъгла, и студено... Какво да правим - и деца имаме, и животни имаме, няма как да останем там и тръгнахме. Накрая взех да присядам, ама той ми вика: „Не сядай, давай да вървим, че няма да можеш да станеш!”

Т: И ние сме ходили пеша. Бяхме деца - с леля ми и с племенница на баща ми, защото и той има сестра в Добротица, излязохме на автобуса, това беше януари, през ваканцията. То е било късно - автобусът минава 16 часа, и не ни взема автобусът, и ние с всичкия си акъл тръгнахме пеша до Добротица. Но въобще не усетихме кога стигнахме. Нито се изморих, нито нищо. Къде с приказки, къде със закачки стигнахме. Най-напред отидохме у неговата

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

сестра, у леля ми. Тя като ни видя, се смая. После тримата - имаше още един братовчед наш, отидохме у бабини, у нейната майка.

Колко километра са до Добротица?

Т: Сигурно има 20 км. Но не сме ги усетили. Зимно време, но явно е нямало много сняг. Като ни видя и баба, се учуди.

Д: Там се събирахме, там беше кушията.

Т: И баща ми са голям род - три сестри и трима братя. Остана само той и едната от сестрите.

Д: У мамини имаха крава, много хубава крава - за доене. Като се съберат унуките, мама като почне да точи - 4-5 тави баница. Като почне да пали пещта, и те сядат и чакат да се опече баницата. Повторни бяха, но никого не отделиха - и до днес се имаме. Хубаво живяха.

Т: Труден им е бил животът, въпреки тежкия физически труд, пак е било весело. Аз не съм усетила, че дядо ми неми е кръвен дядо. Все на майтап нещо ще каже. Помня на вуйчовата сватба какво правехме вкъщи - през таблата на леглото прескачаме, а то и токът угасна и ние нещо трябва да правим, като не ни вземаха в салона на сватбата...

Д: То студено беше, нямаше място, то много народ беше.

Къде се случи това?

Т: В Добротица.

Кой гледа гроздето сега?

Т: Двамата - брат ми и баща ми.

Е: Страшен живот беше. Беднотия! Но се преодолява животът. Бяхме много - само аз и една сестра останахме. Животът не е игра. Трудна борба. Но сме живели добър семеен живот.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

Interreg

Европейски съюз

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Име на съставителя/редактора: БРТПП
Адрес: ул. „Войводова“ 12-14 Русе
Телефон: 082507606
Електронна поща: info@brcci.eu

Проектът “Мемофиш” е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие по Програма Интеррег V-A Румъния-България.

Стойност на финансирането от ЕФРР: 423 921.71 евро

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“,
eMS ROBG-420

Дата на публикацията: декември 2018 г.

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната
позиция на Европейския съюз

www.interregobg.eu

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

www.interregobg.eu